

Tento dokument slouží výhradně k informačním účelům a nemá žádný právní účinek. Orgány a instituce Evropské unie nenesou za jeho obsah žádnou odpovědnost. Závazná znění příslušných právních předpisů, včetně jejich právních východisek a odůvodnění, jsou zveřejněna v Úředním věstníku Evropské unie a jsou k dispozici v databázi EUR-Lex. Tato úřední znění jsou přímo dostupná přes odkazy uvedené v tomto dokumentu

► **B**

NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 1099/2009

ze dne 24. září 2009

o ochraně zvířat při usmrcování

(Text s významem pro EHP)

(Úř. věst. L 303, 18.11.2009, s. 1)

Ve znění:

		Úřední věstník		
		Č.	Strana	Datum
► <u>M1</u>	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/625 ze dne 15. března 2017	L 95	1	7.4.2017
► <u>M2</u>	Prováděcí nařízení Komise (EU) 2018/723 ze dne 16. května 2018	L 122	11	17.5.2018

Opraveno:

- **C1** Oprava, Úř. věst. L 309, 25.11.2010, s. 31 (1099/2009)
- **C2** Oprava, Úř. věst. L 137, 24.5.2017, s. 40 (2017/625)

NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 1099/2009

ze dne 24. září 2009

o ochraně zvířat při usmrcování

(Text s významem pro EHP)

KAPITOLA I

PŘEDMĚT, OBLAST PŮSOBNOSTI A DEFINICE

Článek 1

Předmět a oblast působnosti

1. Toto nařízení stanoví pravidla pro usmrcování zvířat chovaných nebo držných pro produkci potravin, vlny, kůže, kožešin nebo jiných produktů, jakož i pro usmrcování zvířat za účelem depopulace a pro související úkony.

Avšak pokud jde o ryby, použijí se pouze požadavky stanovené v čl. 3 odst. 1.

2. Kapitola II, s výjimkou čl. 3 odst. 1 a 2, kapitola III a kapitola IV, s výjimkou článku 19, se nepoužijí v případě nouzového usmrcení mimo jatky nebo v případě, že by dodržení uvedených ustanovení okamžitě a závažným způsobem ohrozilo lidské zdraví nebo bezpečnost.

3. Toto nařízení se nevztahuje:

a) na usmrcování zvířat

- i) při vědeckých pokusech uskutečněných pod dohledem příslušného orgánu,
- ii) při lovu nebo rekreačním rybolovu,
- iii) při kulturních nebo sportovních událostech;

b) na drůbež, králíky a zajíce, které poráží jejich majitel mimo prostory jatek pro svou soukromou domácí spotřebu.

Článek 2

Definice

Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

- a) „usmrcením“ každý záměrný postup, který způsobí smrt zvířete;
- b) „souvisejícími úkony“ úkony prováděné v kontextu a v místě, v němž mají být zvířata usmrcena, jako je například manipulace se zvířaty, jejich ustájení, znehybnění, omráčení a vykrvení;
- c) „zvířetem“ zvíře patřící mezi obratlovce kromě plazů a obojživelníků;
- d) „nouzovým usmrcením“ usmrcení zvířat, která mají zranění nebo onemocnění působící jim silnou bolest nebo utrpení, pokud ke zmírnění této bolesti nebo utrpení neexistuje žádná jiná praktická alternativa;

▼B

- e) „ustájením“ držení zvířat ve stájích, kotcích, krytých prostorách nebo výběžích používaných v rámci jatek nebo v souvislosti s úkony na jatkách;
- f) „omráčením“ každý záměrný postup, který bez způsobení bolesti vede ke ztrátě vědomí a citlivosti, včetně každého procesu, který přináší bezprostřední smrt;
- g) „náboženským obřadem“ řada úkonů souvisejících s porážkou zvířat a stanovených některým náboženstvím;
- h) „kulturní nebo sportovní událostí“ událost, která hlavně a převážně souvisí s dlouhodobě zavedenými kulturními tradicemi nebo sportovními činnostmi včetně závodů nebo jiných forem soutěží, v jejichž případě nedochází k produkci masa ani jiných živočišných produktů nebo je taková produkce v porovnání s událostí jako takovou okrajová a je z ekonomického hlediska nevýznamná;
- i) „standardními operačními postupy“ soubor písemných pokynů, které by měly vést k jednotnému provádění určité funkce nebo normy;
- j) „porážením“ usmrcování zvířat určených pro lidskou spotřebu;
- k) „jatkami“ zařízení určené k porázení suchozemských zvířat, které spadá do oblasti působnosti nařízení (ES) č. 853/2004;
- l) „provozovatelem podniku“ fyzická nebo právnická osoba řídící podnik provádějící usmrcování zvířat nebo související úkony spadající do oblasti působnosti tohoto nařízení;
- m) „kožešinovými zvířaty“ savci chovaní primárně k produkci kožešin, jako jsou norci, tchoři, lišky, mývalové, nutrie a činčily;
- n) „depopulací“ proces usmrcování zvířat v zájmu veřejného zdraví, zdraví zvířat, řádného zacházení se zvířaty nebo životního prostředí pod dohledem příslušného orgánu;
- o) „drůbeží“ ptáci chovaní k hospodářským účelům včetně ptáků, kteří nejsou považováni za drůbež, avšak jsou chováni jako hospodářská zvířata, s výjimkou ptáků nadřádu běžci;
- p) „znehybněním“ postup, jehož použití u zvířete má za účel omezit jeho pohyb takovým způsobem, který zabrání zbytečné bolesti, strachu nebo rozrušení, a usnadnit tak účinné omráčení a usmrcení;

▼ M1

- q) „příslušnými orgány“ příslušné orgány ve smyslu čl. 3 bodu 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady ► **C2** (EU) 2017/625 ◀ ⁽¹⁾;

▼ B

- r) „rozrušením centrální nervové tkáně“ rozrušení centrální nervové tkáně a míchy prováděné pomocí delšího tyčovitého nástroje zavedeného do dutiny lebeční.

KAPITOLA II
OBECNÉ POŽADAVKY

Článek 3

Obecné požadavky na usmrcování a související úkony

1. Během usmrcování a souvisejících úkonů musí být zvířata ušetřena veškeré zbytečné bolesti, úzkosti nebo utrpení.
2. Pro účely odstavce 1 provozovatelé podniků zejména činí nezbytná opatření zajišťující, aby zvířata:
  - a) měla fyzické pohodlí a ochranu, zejména aby byla čistá, v odpovídajících tepelných podmínkách a nemohla upadnout či uklouznout;
  - b) byla chráněna před zraněním;
  - c) byla ustájena a bylo s nimi manipulováno s ohledem na jejich běžné chování;
  - d) nevykazovala známky zbytečné bolesti nebo strachu ani jiné neobvyklé chování;
  - e) netrpěla v důsledku dlouhodobějšího nedostatku krmiva či vody;
  - f) byla uchráněna zbytečné interakce s ostatními zvířaty, která by mohla zhoršit jejich životní podmínky.
3. Zařízení využívaná k usmrcování zvířat a souvisejícím úkonům musí být navržena, vybudována, udržována a provozována tak, aby se zajistilo splnění požadavků stanovených v odstavcích 1 a 2 za očekávaných podmínek provozu zařízení během celého roku.

⁽¹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady ► **C2** (EU) 2017/625 ◀ ze dne 15. března 2017 o úředních kontrolách a jiných úředních činnostech prováděných s cílem zajistit uplatňování potravinového a krmivového práva a pravidel týkajících se zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat, zdraví rostlin a přípravků na ochranu rostlin, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001, (ES) č. 396/2005, (ES) č. 1069/2009, (ES) č. 1107/2009, (EU) č. 1151/2012, (EU) č. 652/2014, (EU) 2016/429 a (EU) 2016/2031, nařízení Rady (ES) č. 1/2005 a (ES) č. 1099/2009 a směrnic Rady 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES a 2008/120/ES a o zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 854/2004 a (ES) č. 882/2004, směrnice Rady 89/608/EHS, 89/662/EHS, 90/425/EHS, 91/496/EHS, 96/23/ES, 96/93/ES a 97/78/ES a rozhodnutí Rady 92/438/EHS (nařízení o úředních kontrolách) (► **C2** Úř. věst. L 95, 7.4.2017, s. 1 ◀).

▼B*Článek 4***Metody omračování**

1. Zvířata se usmrcují pouze po omračení metodami uvedenými v příloze I a v souladu se zvláštními požadavky spojenými s použitím těchto metod. Zvířata jsou až do smrti udržována v bezvědomí a ve stavu znecitlivění.

Na metody podle přílohy I, které nezpůsobují bezprostřední smrt (dále jen „prosté omračení“), by měly co nejrychleji navazovat postupy zajišťující smrt, jako jsou vykrevní, rozrušení centrální nervové tkáně, zabití elektrickým proudem nebo prodloužená anoxie.

2. Postupem podle čl. 25 odst. 2 může být příloha I změněna tak, aby odpovídala vědeckému a technickému pokroku na základě stanoviska EFSA.

Každá taková změna musí zajišťovat přinejmenším stejnou úroveň řádného zacházení se zvířaty, jakou zajišťují stávající metody.

3. Pokyny Společenství týkající se metod stanovených v příloze I mohou být přijaty postupem podle čl. 25 odst. 2.

4. V případě, že jsou k porážce zvířat použity zvláštní metody stanovené náboženskými obřady, se požadavky odstavce 1 neuplatňují, pokud k této porážce dochází na jatkách.

*Článek 5***Kontroly omračení**

1. Provozovatelé podniků zajistí, aby osoby odpovědné za omračení nebo jiní pověřeni pracovníci prováděli pravidelné kontroly s cílem zajistit, aby zvířata v době mezi ukončením procesu omračení a smrtí nevykazovala žádné známky vědomí či citlivosti.

Tyto kontroly se provádějí na dostatečně reprezentativním vzorku zvířat a jejich četnost musí být stanovena s ohledem na výsledky předchozích kontrol a veškeré faktory, které mohou mít vliv na účinnost procesu omračení.

Pokud výsledek kontrol ukáže, že zvíře není řádně omráčeno, učiní osoba pověřená omračováním okamžitě příslušná opatření v souladu se standardními operačními postupy vypracovanými podle čl. 6 odst. 2.

2. Pokud jsou pro účely čl. 4 odst. 4 zvířata usmrcena bez předchozího omračení, provádějí osoby odpovědné za porážení systematické kontroly, jejichž cílem je zajistit, aby zvířata nevykazovala žádné známky vědomí nebo citlivosti před svým uvolněním ze znehybňovacího zařízení a nevykazovala žádné známky života před opracováním nebo napařením.

▼B

3. Pro účely odstavců 1 a 2 mohou provozovatelé podniků využít kontrolních postupů popsanych v příručkách osvědčených postupů podle článku 13.

4. S cílem zohlednit vysokou úroveň spolehlivosti některých metod omračování a na základě stanoviska EFSA lze případně postupem podle čl. 25 odst. 2 přijmout odchylky od požadavků stanovených v odstavci 1.

*Článek 6***Standardní operační postupy**

1. Provozovatelé podniků plánují usmrcování zvířat a související úkony s předstihem a provádějí je v souladu se standardními operačními postupy.

2. Provozovatelé podniků vytvářejí a provádějí tyto standardní operační postupy tak, aby se zajistilo, že usmrcování zvířat a související úkony jsou prováděny v souladu s čl. 3 odst. 1.

Pokud jde o omračování, standardní operační postupy

- a) zohledňují doporučení výrobců;
- b) definují pro každou použitou metodu omračování na základě dostupných vědeckých poznatků klíčové parametry uvedené v kapitole I přílohy I zajišťující účinnost těchto metod při omračování zvířete;
- c) určují opatření, která mají být přijata, pokud kontroly podle článku 5 ukáží, že zvíře není řádně omráčeno nebo, v případě zvířat porážených podle čl. 4 odst. 4, že zvíře stále vykazuje známky života.

3. Pro účely odstavce 2 tohoto článku mohou provozovatelé podniků využít standardních operačních postupů popsanych v příručkách osvědčených postupů podle článku 13.

4. Provozovatelé podniků na požádání zpřístupní své standardní operační postupy příslušnému orgánu.

*Článek 7***Úroveň způsobilosti a osvědčení o způsobilosti**

1. Usmrcování zvířat a související úkony provádějí pouze osoby s náležitou úrovní způsobilosti bez toho, aby zvířatům byla způsobena zbytečná bolest, úzkost nebo utrpení.

2. Provozovatelé podniků zajistí, aby následující úkony spojené s porážkou prováděly pouze osoby, které mají pro takové úkony osvědčení o způsobilosti podle článku 21 a prokázaly schopnost je vykonávat v souladu s pravidly stanovenými v tomto nařízení:

▼B

- a) manipulace se zvířaty a péče o ně před jejich znehybněním;
- b) znehybnění zvířat pro účely omráčení nebo usmrcení;
- c) omráčení zvířat;
- d) posouzení účinnosti omráčení;
- e) zavěšení nebo vyzdvihnutí živých zvířat;
- f) vykrcení živých zvířat;
- g) porážení v souladu s čl. 4 odst. 4.

3. Aniž je dotčena povinnost podle odstavce 1 tohoto článku, provádí se usmrcování kožešinových zvířat v přítomnosti nebo pod přímým dohledem osoby, která má osvědčení o způsobilosti podle článku 21, jež se vztahuje na veškeré úkony prováděné pod jejím dohledem. Provozovatelé kožešinových farem oznamují příslušnému orgánu s předstihem, kdy mají být zvířata usmrcována.

*Článek 8***Pokyny k použití znehybňovacích a omračovacích zařízení**

Výrobky prodávané nebo propagované jako znehybňovací nebo omračovací zařízení lze prodávat pouze tehdy, jsou-li doplněny příslušnými pokyny pro používání způsobem, který zajistí optimální zacházení se zvířaty. Tyto pokyny mohou výrobci zpřístupnit veřejnosti rovněž prostřednictvím internetu.

V pokynech se zejména stanoví:

- a) druhy, kategorie, množství nebo váha zvířat, pro které je dané zařízení určeno;
- b) doporučené parametry pro různé případy použití, včetně klíčových parametrů uvedených v kapitole I přílohy I;
- c) v případě omračovacích zařízení metoda kontroly účinnosti zařízení, pokud jde o soulad s pravidly stanovenými v tomto nařízení;
- d) doporučení pro údržbu a případně kalibraci omračovacích zařízení.

*Článek 9***Použití znehybňovacích a omračovacích zařízení**

1. Provozovatelé podniků zajistí, aby veškerá zařízení používaná ke znehybnění nebo omračování zvířat udržovaly a kontrolovaly v souladu s pokyny od výrobce osoby zaškolené konkrétně k tomuto účelu.

Provozovatelé podniků vedou záznamy o údržbě. Uchovávají tyto záznamy po dobu nejméně jednoho roku a na požádání je zpřístupní příslušnému orgánu.

▼B

2. Provozovatelé podniků zajistí, aby při provádění úkonů spojených s omračováním bylo na místě okamžitě k dispozici náhradní zařízení, které se použije v případě selhání původně použitého omračovacího zařízení. Náhradní metoda se může lišit od první použité metody.

3. Provozovatelé podniků zajistí, aby zvířata nebyla umístována do znehybňovacího zařízení, včetně znehybňovačů hlavy, dokud není osoba pověřená omráčením nebo vykrvením připravena zvíře co nejrychleji omráčit nebo vykrvit.

*Článek 10***Soukromá domácí spotřeba**

Pro porážku zvířat pro soukromou domácí spotřebu, jiných než drůbež, králíci a zajíci, a související úkony prováděné mimo jatky jejich majiteli nebo osobou pod odpovědností a dohledem majitele platí pouze požadavky čl. 3 odst. 1, čl. 4 odst. 1 a čl. 7 odst. 1.

Dále však také pro porážku zvířat pro soukromou domácí spotřebu, jiných než drůbež, králíci, zajíci, prasata, ovce a kozy, mimo jatky jejich majiteli nebo osobou pod odpovědností a dohledem majitele platí požadavky stanovené v čl. 15 odst. 3 a bodech 1.8 až 1.11, bodě 3.1, a pokud jde o prosté omráčení, bodě 3.2 přílohy III.

*Článek 11***Přímé dodávání malého množství masa drůbeže, králíků a zajíců**

1. Pro porážku drůbeže, králíků a zajíců v zemědělském podniku za účelem přímého dodávání malého množství masa producentem konečnému spotřebiteli nebo místním maloobchodům, které toto maso přímo dodávají jako čerstvé maso konečnému spotřebiteli, platí pouze požadavky čl. 3 odst. 1, čl. 4 odst. 1 a čl. 7 odst. 1, za předpokladu, že počet zvířat poražených v zemědělském podniku není vyšší než maximální počet zvířat, který se stanoví postupem podle čl. 25 odst. 2.

2. Požadavky stanovené v kapitolách II a III platí pro porážení zvířat, jejichž počet je vyšší než maximální počet podle odstavce 1.

*Článek 12***Dovoz ze třetích zemí**

Požadavky uvedené v kapitolách II a III tohoto nařízení se použijí pro účely čl. 12 odst. 2 písm. a) nařízení (ES) č. 854/2004.

Zdravotní osvědčení, které doprovází maso pocházející ze třetích zemí, musí být doplněno osvědčením potvrzujícím, že byly dodrženy požadavky alespoň srovnatelné s těmi, které jsou stanoveny v kapitolách II a III tohoto nařízení.

▼B*Článek 13***Vypracování a šíření příruček osvědčených postupů**

1. Členské státy podporují vypracování a šíření příruček osvědčených postupů v zájmu snazšího provádění tohoto nařízení.
2. Pokud jsou tyto příručky osvědčených postupů vypracovávány, vypracují a šíří je organizace provozovatelů podniků:
  - a) v konzultaci se zástupci nevládních organizací, příslušných orgánů a jiných zúčastněných stran;
  - b) s ohledem na vědecká stanoviska uvedená v čl. 20 odst. 1 písm. c).
3. Příslušný orgán posoudí příručky osvědčených postupů s cílem zajistit, že byly vypracovány podle odstavce 2 a jsou v souladu se stávajícími obecnými zásadami Společenství.
4. Pokud organizace provozovatelů podniků nepředloží příručky osvědčených postupů, mohou příslušné orgány vypracovat a zveřejnit vlastní příručky osvědčených postupů.
5. Členské státy předloží Komisi všechny příručky osvědčených postupů potvrzené příslušným orgánem. Komise zřídí a vede pro tyto pokyny registrační systém a zpřístupní jej členským státům.

KAPITOLA III

DOPLŇKOVÉ POŽADAVKY NA JATKY*Článek 14***Uspořádání, konstrukce a vybavení jatek**

1. Provozovatelé podniků zajistí, že uspořádání a konstrukce jatek a vybavení tam používané jsou v souladu s pravidly stanovenými v příloze II.
2. Pro účely tohoto nařízení předloží provozovatelé podniků na požádání příslušnému orgánu uvedenému v článku 4 nařízení (ES) č. 853/2004 pro každé jatky alespoň tyto informace:
  - a) maximální počet zvířat usmrcených za hodinu pro každou porážecí linku;
  - b) kategorie zvířat a váhu, pro které mohou být dostupná znehybňovací nebo omračovací zařízení použita;
  - c) maximální kapacitu každého místa ustájení.

Příslušný orgán při schvalování jatek posoudí informace předložené provozovatelem podle prvního pododstavce.

▼B

3. Postupem podle čl. 25 odst. 2 mohou být přijaty:
  - a) odchylky od pravidel stanovených v příloze II pro mobilní jatky;
  - b) změny nezbytné pro přizpůsobení přílohy II vědeckému a technickému pokroku.

Do přijetí odchylek podle písmene a) mohou členské státy stanovit nebo zachovat vnitrostátní pravidla týkající se mobilních jatek.

4. Postupem podle čl. 25 odst. 2 mohou být přijaty pokyny Společenství k provedení odstavce 2 tohoto článku a přílohy II.

*Článek 15***Úkony související s manipulací se zvířaty a znehybněním zvířat na jatkách**

1. Provozovatelé podniků zajistí dodržování provozních pravidel pro jatky stanovených v příloze III.
2. Provozovatelé podniků zajistí, aby všechna zvířata usmrcovaná v souladu s čl. 4 odst. 4 bez předchozího omráčení byla jednotlivě znehybněna; přežvýkavci musí být znehybněni mechanicky.

Nesmějí se používat systémy, které znehybňují skot jeho převrácením nebo jinou nepřírozenou polohou, s výjimkou případů, kdy jsou zvířata porážena v souladu s čl. 4 odst. 4 a za předpokladu, že je použit přístroj, který omezuje pohyb hlavy zvířete ze strany na stranu a nahoru a dolů, a tento přístroj lze přizpůsobit velikosti zvířete.

3. Jsou zakázány tyto metody znehybnění:
  - a) zavěšení nebo vyzdvihnutí zvířat při vědomí;
  - b) mechanické upínání nebo svazování nohou zvířat;
  - c) přetnutí míchy, například bodcem či nožem;
  - d) použití elektrického proudu ke znehybnění zvířete, který zvířata neomráčí ani nezabije za kontrolovaných podmínek, zejména v případě elektrických zařízení, která nezasahují mozek.

Písmena a) a b) se však nevztahují na zavěšovací háky pro drůbež.

4. Postupem podle čl. 25 odst. 2 může být příloha III změněna tak, aby zohlednila vědecký a technický pokrok i stanovisko EFSA.
5. Postupem podle čl. 25 odst. 2 mohou být přijaty obecné zásady Společenství k provedení pravidel stanovených v příloze III.

▼B*Článek 16***Kontrolní postupy na jatkách**

1. Pro účely článku 5 provozovatelé podniků zavádějí a provádějí na jatkách příslušné kontrolní postupy.
2. Kontrolní postupy podle odstavce 1 tohoto nařízení popisují způsob, jakým musí být kontroly uvedené v článku 5 prováděny, a zahrnují alespoň tyto informace:
  - a) jména osob odpovědných za kontrolní postup;
  - b) ukazatele ke zjištění známek bezvědomí a vědomí nebo citlivosti u zvířat; ukazatele ke zjištění, že zvířata porážená podle čl. 4 odst. 4 nevykazují známky života;
  - c) kritéria ke zjištění, zda jsou výsledky podle ukazatelů uvedených v písmenu b) uspokojivé;
  - d) případy nebo doba, kdy je nutné provést kontrolu;
  - e) počet zvířat v každém vzorku, u něž musí být provedena kontrola;
  - f) vhodné postupy k zajištění toho, aby v případě nesplnění kritérií podle písmene c) byly úkony spojené s omračováním nebo usmrčováním přezkoumány s cílem určit příčiny případných nedostatků a nezbytné změny, které je nutné u těchto úkonů provést.
3. Provozovatelé podniků zavedou pro každou porážecí linku zvláštní kontrolní postup.
4. Četnost kontrol musí zohlednit hlavní rizikové faktory, jako jsou změny druhů nebo velikosti porážených zvířat nebo pracovní postupy pracovníků, a musí zajistit vysoce spolehlivé výsledky.
5. Pro účely odstavců 1 až 4 tohoto článku mohou provozovatelé podniků využít kontrolních postupů popsanych v příručkách osvědčených postupů podle článku 13.
6. Postupem podle čl. 25 odst. 2 mohou být přijaty pokyny Společenství týkající se kontrolních postupů na jatkách.

*Článek 17***Pracovník pro řádné zacházení se zvířaty**

1. Provozovatelé podniků určí pro každé jatky pracovníka pro řádné zacházení se zvířaty, který bude na daných jatkách napomáhat při dodržování pravidel stanovených v tomto nařízení.

▼B

2. Pracovník pro řádné zacházení se zvířaty je přímo odpovědný provozovateli podniku a o záležitostech týkajících se problematiky řádného zacházení se zvířaty informuje přímo jeho. Pracovník pro řádné zacházení se zvířaty může po pracovnících jatek požadovat provedení nápravných opatření nezbytných k zajištění dodržování pravidel stanovených v tomto nařízení.

3. Povinnosti pracovníka pro řádné zacházení se zvířaty musí být stanoveny ve standardních operačních postupech jatek a musí o nich být náležitě informováni dotčení pracovníci.

4. Pracovník pro řádné zacházení se zvířaty musí být držitelem osvědčení o způsobilosti podle článku 21 vydaného pro veškeré úkony prováděné na jatkách, za něž je odpovědný.

5. Pracovník pro řádné zacházení se zvířaty zaznamenává opatření přijatá za účelem zlepšení zacházení se zvířaty na jatkách, kde vykonává svou činnost. Tyto záznamy se uchovávají nejméně po dobu jednoho roku a na vyžádání jsou zpřístupněny příslušnému orgánu.

6. Odstavce 1 až 5 se nepoužijí pro jatky porážející do 1 000 velkých dobytčích jednotek pro savce nebo 150 000 kusů ptáků nebo králíků ročně.

Pro účely prvního pododstavce se „velkou dobytčí jednotkou“ rozumí standardní měřicí jednotka umožňující sdružení různých kategorií hospodářských zvířat za účelem jejich porovnání.

Při provádění prvního pododstavce používají členské státy tyto přepočítací koeficienty:

- a) dospělý skot ve smyslu nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 ze dne 22. října 2007, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty (jednotné nařízení o společné organizaci trhů) ⁽¹⁾ a koňoviti: 1 velká dobytčí jednotka;
- b) ostatní skot: 0,50 velké dobytčí jednotky;
- c) prasata s živou hmotností přes 100 kg: 0,20 velké dobytčí jednotky;
- d) ostatní prasata: 0,15 velké dobytčí jednotky;
- e) ovce a kozy: 0,10 velké dobytčí jednotky;
- f) jehňata, kůzlata a selata s živou hmotností méně než 15 kg: 0,05 velké dobytčí jednotky.

KAPITOLA IV

DEPOPULACE A NOUZOVÉ USMRCENÍ*Článek 18***Depopulace**

1. Orgán příslušný pro úkony spojené s depopulací stanoví před zahájením daných úkonů akční plán za účelem zajištění souladu s pravidly stanovenými v tomto nařízení.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 299, 16.11.2007, s. 1.

▼B

Konkrétně budou do pohotovostních plánů, které jsou vyžadovány podle právních předpisů Společenství o zdraví zvířat, začleněny plánované metody omračování a usmrcování a odpovídající standardní operační postupy k zajištění souladu s pravidly stanovenými v tomto nařízení, a to na základě hypotézy týkající se velikosti a místa předpokládaných ohnisek uvedené v pohotovostním plánu.

2. Příslušný orgán:

- a) zajišťuje, aby dané úkony byly prováděny v souladu s akčním plánem uvedeným v odstavci 1;
- b) přijímá veškerá vhodná opatření k zajištění řádného zacházení se zvířaty v nejlepších možných podmínkách.

3. Pro účely tohoto článku a za mimořádných okolností může příslušný orgán povolit odchylky od jednoho nebo více ustanovení tohoto nařízení, pokud se domnívá, že jejich dodržení může mít nepříznivý dopad na lidské zdraví nebo výrazně zpomalit proces eradikace určité nákazy.

4. Do 30. června každého roku předá příslušný orgán uvedený v odstavci 1 Komisi zprávu o úkonech spojených s depopulací provedených za uplynulý rok a zveřejní ji prostřednictvím internetu.

Pro každý úkon spojený s depopulací obsahuje tato zpráva zejména:

- a) odůvodnění depopulace;
- b) počet a druhy usmrcených zvířat;
- c) použité metody omračování a usmrcování;
- d) popis zjištěných problémů a případně nalezená řešení ke zmírnění nebo minimalizaci utrpení dotčených zvířat;
- e) případné odchylky povolené podle odstavce 3.

5. Postupem podle čl. 25 odst. 2 mohou být přijaty pokyny Společenství k vypracovávání a provádění akčních plánů pro depopulaci.

6. S cílem zohlednit informace shromážděné prostřednictvím systému hlášení nákaz zvířat lze případně postupem podle čl. 25 odst. 2 přijmout odchylku od povinnosti podávat zprávy stanovené v odstavci 4 tohoto článku.

*Článek 19***Nouzové usmrcení**

V případě nouzového usmrcení učiní chovatel dotčených zvířat veškerá nezbytná opatření, aby byla zvířata usmrcena co nejdříve.

▼B**KAPITOLA V
PŘÍSLUŠNÝ ORGÁN***Článek 20***Vědecká podpora**

1. Každý členský stát zajistí, aby příslušné orgány měly na vyžádání k dispozici dostatečnou nezávislou vědeckou podporu, která jim poskytne:

- a) vědecké a technické odborné informace v souvislosti se schvalováním jatek podle čl. 14 odst. 2 a s vývojem nových metod omračování;
- b) vědecká stanoviska k pokynům vydaných výrobcí k používání a údržbě znehybňovacích a omračovacích zařízení;
- c) vědecká stanoviska k příručkám osvědčených postupů vypracovaným na jejich území pro účely tohoto nařízení;
- d) doporučení pro účely tohoto nařízení, zejména pokud jde o inspekce a audity;
- e) stanoviska ke schopnosti a vhodnosti jednotlivých subjektů a organizací v souvislosti se splněním požadavků stanovených v čl. 21 odst. 2.

2. Vědeckou podporu lze poskytovat prostřednictvím sítě za předpokladu, že se veškeré úkoly uvedené v odstavci 1 prováděné s ohledem na všechny příslušné činnosti uskutečňují v dotčených členských státech.

Za tímto účelem určí každý členský stát jediné kontaktní místo a prostřednictvím internetu je zveřejní. Toto kontaktní místo je pověřeno sdílením technických a vědeckých informací a osvědčených postupů týkajících se uplatňování tohoto nařízení se svými protějšky a s Komisí.

*Článek 21***Osvědčení o způsobilosti**

1. Pro účely článku 7 určí členské státy orgán příslušný pro:

- a) zajišťování toho, aby pro pracovníky podílející se na usmrcování zvířat a souvisejících úkonech byly k dispozici kurzy odborné přípravy;
- b) udělování osvědčení o způsobilosti, které dokládá složení nezávislé závěrečné zkoušky; předměty této zkoušky se týkají kategorií dotčených zvířat a odpovídají úkonům uvedeným v čl. 7 odst. 2 a 3 a předmětům uvedeným v příloze IV;
- c) schvalování programů odborné přípravy pro kurzy uvedené v písmenu a) a obsahu a podmínek zkoušky uvedené v písmenu b).

▼B

2. Příslušný orgán může pověřit pořádáním závěrečné zkoušky a vydáváním osvědčení o způsobilosti zvláštní subjekt nebo organizaci, který:

- a) má k těmto úkolům náležitou způsobilost, personální obsazení a vybavení;
- b) je nezávislý a prost případného střetu zájmů, pokud jde o závěrečnou zkoušku a vydání osvědčení o způsobilosti.

Příslušný orgán může rovněž pověřit pořádáním kurzů odborné přípravy zvláštní subjekt nebo organizaci, který k tomu má náležitou způsobilost, personální obsazení a vybavení.

Příslušný orgán prostřednictvím internetu zpřístupní veřejnosti údaje o subjektech a organizacích, které byly pověřeny těmito úkoly.

3. V osvědčení o způsobilosti se uvádí, na které kategorie zvířat, typ zařízení a na které z úkonů uvedených v čl. 7 odst. 2 nebo 3 se osvědčení vztahuje.

4. Členské státy uznávají osvědčení o způsobilosti vydaná v jiném členském státě.

5. Příslušný orgán může vydat dočasné osvědčení o způsobilosti za předpokladu, že:

- a) žadatel je zapsán do jednoho z kurzů odborné přípravy podle odst. 1 písm. a);
- b) žadatel bude pracovat v přítomnosti nebo pod přímým dohledem jiné osoby, která je držitelem osvědčení o způsobilosti vydaného pro konkrétní činnost, jež má být prováděna;
- c) platnost dočasného osvědčení není delší než tři měsíce a
- d) žadatel předloží písemné prohlášení uvádějící, že mu v minulosti nebylo vydáno jiné dočasné osvědčení o způsobilosti ve stejném oboru, nebo příslušnému orgánu uspokojivým způsobem prokáže, že se nemohl zúčastnit závěrečné zkoušky.

6. Aniž je dotčeno rozhodnutí soudního orgánu nebo příslušného orgánu zakazující manipulaci se zvířaty, jsou osvědčení o způsobilosti i dočasná osvědčení o způsobilosti vydávána pouze tehdy, pokud žadatel poskytne písemné prohlášení uvádějící, že se nedopustil závažného porušení právních předpisů Společenství ani vnitrostátních právních předpisů o ochraně zvířat za období tří let přede dnem podání žádosti o toto osvědčení.

7. Členské státy mohou pro účely tohoto nařízení uznat kvalifikace získané pro jiné účely jako rovnocenné osvědčení o způsobilosti, pokud byly získány za podmínek odpovídajících podmínkám stanoveným v tomto článku. Příslušný orgán zveřejní a aktualizuje prostřednictvím internetu seznam kvalifikací uznaných za rovnocenné osvědčení o způsobilosti.

▼B

8. Pokyny Společenství k uplatňování odstavce 1 tohoto článku mohou být přijaty postupem podle čl. 25 odst. 2.

KAPITOLA VI

NEDODRŽENÍ NAŘÍZENÍ, SANKCE A PROVÁDĚCÍ PRAVOMOCI

▼M1**▼B***Článek 23***Sankce****▼C1**

Členské státy oznámí takto stanovené sankce Komisi do 1. ledna 2013 a neprodleně jí oznámí všechny následné změny těchto ustanovení.

▼B*Článek 24***Prováděcí pravidla**

Postupem podle čl. 25 odst. 2 mohou být přijata nezbytná prováděcí pravidla k tomuto nařízení.

*Článek 25***Postup projednání ve výboru**

1. Komisi je nápomocen Stálý výbor pro potravinový řetězec a zdraví zvířat, zřízený článkem 58 nařízení (ES) č. 178/2002.

2. Odkazuje-li se na tento odstavec, použijí se články 5 a 7 rozhodnutí 1999/468/ES.

Doba uvedená v čl. 5 odst. 6 rozhodnutí 1999/468/ES je tři měsíce.

KAPITOLA VII

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

*Článek 26***Přísnější vnitrostátní předpisy**

1. Toto nařízení nebrání členským státům, aby při jeho vstupu v platnost ponechaly v platnosti jakákoli vnitrostátní pravidla, jejichž cílem je zajištění rozsáhlejší ochrany zvířat při usmrcování.

Před 1. lednem 2013 uvědomí členské státy o takových vnitrostátních pravidlech Komisi. Komise na ně upozorní ostatní členské státy.

▼B

2. Členské státy mohou přijmout vnitrostátní pravidla zajišťující rozsáhlejší ochranu zvířat při usmrcování než ta, která jsou obsažena v tomto nařízení, a týkající se:

- a) usmrcování zvířat mimo jatky a souvisejících úkonů;
- b) porážení farmové zvěře podle bodu 1.6 přílohy I nařízení (ES) č. 853/2004, včetně sobů, a souvisejících úkonů;
- c) porážení zvířat v souladu s čl. 4 odst. 2 a souvisejících úkonů.

Členské státy o těchto vnitrostátních pravidlech uvědomí Komisi. Komise na ně upozorní ostatní členské státy.

3. Pokud členský stát na základě nových vědeckých poznatků dospěje k názoru, že je nezbytné přijmout opatření, jejichž cílem je zajistit rozsáhlejší ochranu zvířat při usmrcování v souvislosti s metodami omračování uvedenými v příloze I, oznámí tato plánovaná opatření Komisi. Komise na ně upozorní ostatní členské státy.

Komise záležitost předloží výboru uvedenému v čl. 25 odst. 1 do jednoho měsíce od oznámení těchto opatření a na základě stanoviska EFSA a postupem podle čl. 25 odst. 2 daná vnitrostátní opatření buď schválí, nebo zamítne.

Pokud Komise uzná za vhodné, může na základě schválených vnitrostátních opatření navrhnout změny přílohy I v souladu s čl. 4 odst. 2.

4. Členský stát nesmí na svém území zakázat ani bránit uvedení produktů živočišného původu pocházejících ze zvířat usmrčených v jiném členském státě do oběhu z důvodu, že dotčená zvířata nebyla usmrcena v souladu s jeho vnitrostátními pravidly, jejichž cílem je rozsáhlejší ochrana zvířat při usmrcování.

*Článek 27***Podávání zpráv**

1. Do 8. prosince 2014 předloží Komise Evropskému parlamentu a Radě zprávu o možnosti zavedení určitých požadavků týkajících se ochrany ryb při usmrcování zohledňujících hlediska řádného zacházení se zvířaty, socioekonomické dopady i vliv na životní prostředí. K této zprávě jsou případně připojeny legislativní návrhy s cílem změnit toto nařízení zahrnutím konkrétních pravidel týkajících se ochrany ryb při usmrcování.

Do přijetí těchto opatření mohou členské státy přijmout nebo zachovat vnitrostátní pravidla týkající se ochrany ryb při zabíjení nebo usmrcování a uvědomí o tom Komisi.

2. Do 8. prosince 2012 předloží Komise Evropskému parlamentu a Radě zprávu o systémech, které znehybňují skot jeho převrácením nebo jinou nepřírozenou polohou. Tato zpráva bude založena na výsledcích vědecké studie porovnávající tyto systémy s těmi, ve kterých skot zůstává ve vprámené pozici, a zohlední aspekty řádného zacházení se

▼B

zvířaty, jakož i socioekonomické dopady, včetně jejich přijatelnosti pro náboženská společenství a bezpečnosti personálu. K této zprávě jsou případně připojeny legislativní návrhy s cílem změnit toto nařízení v souvislosti se systémy, které znehybňují skot jeho převrácením nebo jinou nepřírozenou polohou.

3. Do 8. prosince 2013 předloží Komise Evropskému parlamentu a Radě zprávu o různých metodách omračování drůbeže, a zejména o několikanásobném omračování ptáků pomocí omračovací vodní lázně, zohledňující aspekty řádného zacházení se zvířaty, socioekonomické dopady i vliv na životní prostředí.

*Článek 28***Zrušení**

1. Směrnice 93/119/EHS se zrušuje.

Pro účely čl. 29 odst. 1 tohoto nařízení však zůstávají nadále použitelná tato ustanovení směrnice 93/119/EHS:

a) příloha A:

i) část I bod 1;

ii) část II bod 1, bod 3 druhá věta, body 6, 7 a 8 a bod 9 první věta;

b) příloha C část II bod 3 písm. A podbod 2, bod 3 písm. B podbody 1, 2 a 4 a bod 4 podbody 2 a 3.

2. Odkazy na zrušenou směrnici se považují za odkazy na toto nařízení.

*Článek 29***Přechodná ustanovení**

1. Do 8. prosince 2019 se čl. 14 odst. 1 použije pouze pro nové jatky nebo pro každé nové uspořádání, konstrukci nebo vybavení, na které se vztahují pravidla uvedená v příloze II a které nebyly uvedeny do provozu před 1. lednem 2013.

2. Do 8. prosince 2015 mohou členské státy stanovit vydávání osvědčení o způsobilosti uvedeného v článku 21 zjednodušeným postupem osobám, které doloží odpovídající odbornou praxi v délce nejméně tří let.

*Článek 30***Vstup v platnost**

Toto nařízení vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Použije se ode dne 1. ledna 2013.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

PŘÍLOHA I

SEZNAM METOD OMRAČOVÁNÍ A SOUVISEJÍCÍ SPECIFIKACE

(podle článku 4)

KAPITOLA I

Metody

Tabulka 1 – Mechanické metody

Č.	Název	Popis	Podmínky použití	Klíčové parametry	Zvláštní požadavky pro některé metody – kapitola II této přílohy
1	Penetrační přístroj s upoutaným projektilem	Těžké a nevratné poškození mozku vyvolané nárazem a penetrací upoutaného projektilu. Prosté omráčení.	Všechny druhy zvířat. Porážka, depopulace a další situace.	Pozice a směr střely. Vhodná rychlost, délka výstupu a průměr projektilu podle velikosti a druhu zvířete. Maximální doba od omráčení do vykrvovacího vpichu/usmrčení (s).	Nepoužije se.
2	Nepenetrační perkusní přístroj	Těžké poškození mozku vyvolané nárazem upoutaného projektilu bez penetrace. Prosté omráčení.	Přežvýkavci, drůbež, králíci a zajíci. Pouze při porážce přežvýkavců. Porážka, depopulace a další situace v případě drůbeže, králíků a zajíců.	Pozice a směr střely. Vhodná rychlost, průměr a tvar projektilu podle velikosti a druhu zvířete. Síla použitého náboje. Maximální doba od omráčení do vykrvovacího vpichu/usmrčení (s).	Bod 1.
3	Střelná zbraň s volným projektilem	Těžké a nevratné poškození mozku vyvolané nárazem a penetrací jedním nebo více projektily.	Všechny druhy zvířat. Porážka, depopulace a další situace.	Pozice střely. Síla a ráže náboje. Typ projektilu.	Nepoužije se.
4	Macerace	Okamžité rozdrčení celého zvířete.	Kuřata do 72 hodin a embrya ve vejcích. Při všech situacích jiných než porážka.	Maximální velikost partie pro daný úkon. Vzdálenost mezi břity a rychlost rotace. Opatření proti přetížení.	Bod 2.

▼B

Č.	Název	Popis	Podmínky použití	Klíčové parametry	Zvláštní požadavky pro některé metody – kapitola II této přílohy
5	Zlomení vazy	Manuální nebo mechanické natažení a přetočení krku, které způsobí cerebrální ischemii.	Drůbež do 5 kg živé hmotnosti. Porážka, depopulace a další situace.	Nepoužije se.	Bod 3.
6	Tupý úder do hlavy	Silný a přesný úder do hlavy způsobující těžké poškození mozku.	Selata, jehňata, kůzlata, králíci, zajíci, kožešinová zvířata a drůbež do 5 kg živé hmotnosti. Porážka, depopulace a další situace.	Síla a místo úderu.	Bod 3.

Tabulka 2 – Metody využívající elektrický proud

Č.	Název	Popis	Podmínky použití	Klíčové parametry	Zvláštní požadavky kapitoly II této přílohy
1	Omráčení elektrickým proudem prováděné pouze na hlavě	Vystavení mozku proudu, který vyvolá celkovou reakci podobnou epileptickému záchvatu na elektroencefalogramu (EEG). Prosté omráčení.	Všechny druhy zvířat. Porážka, depopulace a další situace.	Minimální proud (A nebo mA). Minimální napětí (V). Maximální kmitočet (Hz). Minimální doba vystavení proudu. Maximální doba od omráčení do vykrvovacího vpichu/usmrčení (s). Četnost kalibrace zařízení. Optimalizace průtoku proudu. Předcházení elektrickým šokům před omráčením. Umístění a velikost kontaktní plochy elektrod.	Bod 4.
2	Omráčení elektrickým proudem pomocí elektrod na hlavě a na těle	Vystavení těla proudu, který vyvolá současně celkovou reakci podobnou epileptickému záchvatu na elektroencefalogramu a fibrilaci nebo srdeční zástavu.	Všechny druhy zvířat. Porážka, depopulace a další situace.	Minimální proud (A nebo mA). Minimální napětí (V). Maximální kmitočet (Hz). Minimální doba vystavení proudu.	Bod 5.

▼B

Č.	Název	Popis	Podmínky použití	Klíčové parametry	Zvláštní požadavky kapitoly II této přílohy
		Prosté omráčení v případě porážky.		<p>Četnost kalibrace zařízení.</p> <p>Optimalizace průtoku proudu.</p> <p>Předcházení elektrickým šokům před omráčením.</p> <p>Umístění a velikost kontaktní plochy elektrod.</p> <p>Maximální doba od omráčení do vykrvovacího vpichu v případě prostého omráčení (s).</p>	
3	Elektrická vodní lázeň	<p>Prostřednictvím vodní lázně vystavení celého těla proudu, který vyvolá celkovou reakci podobnou epileptickému záchvatu na elektroencefalogramu a případně fibrilaci nebo srdeční zástavu.</p> <p>Prosté omráčení s výjimkou případů, kdy je kmitočet roven 50 Hz nebo nižší.</p>	Drůbež. Porážka, depopulace a další situace.	<p>Minimální proud (A nebo mA).</p> <p>Minimální napětí (V).</p> <p>Maximální kmitočet (Hz).</p> <p>Četnost kalibrace zařízení.</p> <p>Předcházení elektrickým šokům před omráčením.</p> <p>Minimalizace bolesti při zavěšení.</p> <p>Optimalizace průtoku proudu.</p> <p>Maximální doba zavěšení před vodní lázní.</p> <p>Minimální doba vystavení proudu pro každé zvíře.</p> <p>Ponoření ptáků až k základně křídel.</p> <p>Maximální doba od omráčení do vykrvovacího vpichu/usmrčení při kmitočtu nad 50 Hz (s).</p>	Bod 6.

▼M2

Tabulka 3 – Metody využívající řízené atmosféry

▼B

Č.	Název	Popis	Podmínky použití	Klíčové parametry	Zvláštní požadavky kapitoly II této přílohy
1	Oxid uhličitý ve vysoké koncentraci	Přímé nebo postupné vystavení zvířat při vědomí plyné směsi obsahující více než 40 % oxidu uhličitého. Tuto metodu lze použít v jámách, tunelech, kontejnerech nebo budovách, které byly předtím neprodyšně uzavřeny. Prosté omráčení v případě porážky prasat.	Prasata, lasicovití, činčily, drůbež s výjimkou kachen a hus. Pouze při porážce prasat. Situace jiné než porážka v případě drůbeže, lasicovitých, činčil a prasat.	Koncentrace oxidu uhličitého. Doba vystavení plynu. Maximální doba od omráčení do vykrovacího vpichu v případě prostého omráčení (s). Kvalita plynu. Teplota plynu.	Bod 7. Bod 8.
2	Oxid uhličitý ve dvou fázích	Postupné vystavení zvířat při vědomí plyné směsi obsahující až 40 % oxidu uhličitého, následované poté, co zvířata ztratí vědomí, vyšší koncentrací oxidu uhličitého.	Drůbež. Porážka, depopulace a další situace.	Koncentrace oxidu uhličitého. Doba vystavení plynu. Kvalita plynu. Teplota plynu.	Nepoužije se.
3	Oxid uhličitý v kombinaci s inertními plyny	Přímé nebo postupné vystavení zvířat při vědomí plyné směsi obsahující až 40 % oxidu uhličitého v kombinaci s inertními plyny, vedoucí k anoxii. Tuto metodu lze použít v jámách, pytlích, tunelech, kontejnerech nebo budovách, které byly předtím neprodyšně uzavřeny. Prosté omráčení v případě prasat, pokud je doba, po níž jsou vystavena alespoň 30 % koncentrací oxidu uhličitého, kratší než 7 minut.	Prasata a drůbež. Porážka, depopulace a další situace.	Koncentrace oxidu uhličitého. Doba vystavení plynu. Maximální doba od omráčení do vykrovacího vpichu/usmrčení v případě prostého omráčení (s). Kvalita plynu. Teplota plynu. Koncentrace kyslíku.	Bod 8.

▼ **B**

Č.	Název	Popis	Podmínky použití	Klíčové parametry	Zvláštní požadavky kapitoly II této přílohy
		Prosté omráčení v případě drůbeže, pokud je celková doba, po níž je vystavena alespoň 30 % koncentraci oxidu uhličitého, kratší než 3 minuty.			
4	Inertní plyny	Přímé nebo postupné vystavení zvířat při vědomí směsi inertních plynů, jako je argon nebo dusík, vedoucí k anoxii. Tuto metodu lze použít v jámách, pytlích, tunelech, kontejnerech nebo budovách, které byly předtím neprodyšně uzavřeny. Prosté omráčení v případě porážky prasat. Prosté omráčení v případě drůbeže, pokud je doba, po níž je vystavena anoxii, kratší než 3 minuty.	Prasata a drůbež. Porážka, depopulace a další situace.	Koncentrace kyslíku. Doba vystavení plynu. Kvalita plynu. Maximální doba od omráčení do vykrvovacího vpichu/usmrčení v případě prostého omráčení (s). Teplota plynu.	Bod 8.
5	Oxid uhelnatý (čistý zdroj)	Vystavení zvířat při vědomí plynné směsi obsahující více než 4 % oxidu uhelnatého.	Kožešinová zvířata, drůbež a selata. Situace jiné než porážka.	Kvalita plynu. Koncentrace oxidu uhelnatého. Doba vystavení plynu. Teplota plynu.	Body 9.1, 9.2 a 9.3.
6	Oxid uhelnatý v kombinaci s jinými plyny	Vystavení zvířat při vědomí plynné směsi obsahující více než 1 % oxidu uhelnatého v kombinaci s jinými toxickými plyny.	Kožešinová zvířata, drůbež a selata. Situace jiné než porážka.	Koncentrace oxidu uhelnatého. Doba vystavení plynu. Teplota plynu. Filtrace plynu produkovaného motorem.	Bod 9.
7	Omračování pomocí sníženého atmosférického tlaku	Vystavení zvířat při vědomí postupnému snižování tlaku a současnému snižování dostupného kyslíku až na méně než 5 %.	Kuřata chovaná na maso do 4 kg živé hmotnosti. Porážka, depopulace a další situace.	Rychlost snižování tlaku. Doba vystavení podmínkám. Teplota a vlhkost prostředí.	Body 10.1 až 10.5.

▼ **M2**

Tabulka 4 – jiné metody

Č.	Název	Popis	Podmínky použití	Klíčové parametry	Zvláštní požadavky kapitoly II této přílohy
1	Smrtící injekce	Ztráta vědomí a citlivosti následovaná nevratnou smrtí v důsledku aplikace veterinárních přípravků.	Všechny druhy. Situace jiné než porážka.	Druh injekce. Použití schválených přípravků.	Nepoužije se.

KAPITOLA II

Zvláštní požadavky pro některé metody

1. *Nepenetrační perkusní přístroj*

Při použití této metody věnují provozovatelé podniků pozornost tomu, aby se zabránilo fraktuře lebky.

Tato metoda se použije pouze u přežvýkavců o živé hmotnosti nižší než 10 kg.

2. *Macerace*

Tato metoda zajistí bezprostřední maceraci a okamžitou smrt zvířat. Součástí přístroje jsou rychle rotující mechanicky poháněné břity nebo paličky z pěnové gumy. Kapacita přístroje musí být postačující k tomu, aby všechna zvířata byla okamžitě usmrcena, a to i když jich je velký počet.

3. *Zlomení vazů a tupý úder do hlavy*

Tyto metody se nesmějí používat jako běžné metody, ale pouze v případě, že k omračení nelze použít jiné metody.

Tyto metody se nesmějí použít na jatkách, s výjimkou případů, kdy jsou použity jako náhradní metoda k omračování.

Žádná osoba nesmí usmrtit manuálním zlomením vazů nebo tupým úderem do hlavy více než sedmdesát zvířat denně.

Manuální zlomení vazů se nesmí použít v případě zvířat o živé hmotnosti vyšší než tři kilogramy.

4. *Omračování elektrickým proudem prováděné pouze na hlavě*

4.1 Při omračení elektrickým proudem prováděném pouze na hlavě musí být elektrody umístěny tak, aby umožnily průchod elektrického proudu mozkem zvířete, a být přizpůsobeny jeho velikosti.

4.2 Při omračení elektrickým proudem prováděném pouze na hlavě musí být dodrženy minimální hodnoty proudu podle tabulky 1.

Tabulka 1 – Minimální hodnoty pro omračování elektrickým proudem prováděné pouze na hlavě

Kategorie zvířat	Skot starý nejméně 6 měsíců	Skot mladší než 6 měsíců	Ovce a kozy	Prasata	Kuřata	Krůty a krocani
Minimální proud	1,28 A	1,25 A	1,00 A	1,30 A	240 mA	400 mA

5. *Omračování elektrickým proudem pomocí elektrod na hlavě a na těle*5.1 *Ovce, kozy a prasata*

Minimální hodnoty proudu pro omračování elektrickým proudem pomocí elektrod na hlavě a na těle činí 1 ampér pro ovce a kozy a 1,30 ampéru pro prasata.

▼B

5.2 Lišky

Elektrody musí být aplikovány na tlamu a do konečniku, s proudem o hodnotě nejméně 0,3 ampéru a napětím nejméně 110 voltů po dobu nejméně tří sekund.

5.3 Činčily

Elektrody musí být aplikovány na ucho a ocas s proudem o hodnotě nejméně 0,57 ampéru po dobu nejméně 60 sekund.

6. *Omračování drůbeže prostřednictvím elektrické vodní lázně*

6.1 Zvířata se nesmějí zavěšovat, pokud jsou příliš malá pro omráčení ve vodní lázni nebo pokud zavěšení pravděpodobně způsobí nebo zvýší bolest (například viditelně poraněná zvířata). V těchto případech je nutné zvířata usmrtit alternativní metodou.

6.2 Zavěšovací háky musí být před tím, než jsou živí ptáci zavěšeni a vystaveni elektrickému proudu, navlhčeny. Ptáci musí být zavěšováni za oba běháky.

6.3 Při omračování zvířat uvedených v tabulce 2 pomocí vodní lázně musí být dodrženy minimální hodnoty proudu podle této tabulky a zvířata musí být takovému proudu vystavena po dobu nejméně čtyř sekund.

Tabulka 2 – Požadavky na elektrický proud u zařízení k omračování pomocí vodní lázně
(průměrné hodnoty na zvíře)

Kmitočet (Hz)	Kuřata	Krůty a krocani	Kachny a husy	Křepelky
< 200 Hz	100 mA	250 mA	130 mA	45 mA
200 až 400 Hz	150 mA	400 mA	nepovoleno	nepovoleno
400 až 1 500 Hz*	200 mA	400 mA	nepovoleno	nepovoleno

7. *Oxid uhličitý ve vysoké koncentraci*

V případě prasat, lasicovitých a činčil se použije alespoň 80 % koncentrace oxidu uhličitého.

8. *Oxid uhličitý, použití inertních plynů nebo kombinace těchto plyných směsí*

Plyny nesmějí v žádném případě proniknout do komory nebo do místa, kde mají být zvířata omráčena a usmrcena, v takovém stavu, aby způsobily popáleniny nebo rozrušení v důsledku mrazu či nedostatku vlhkosti.

9. *Oxid uhelnatý (čistý zdroj nebo v kombinaci s jinými plyny)*

9.1 Zvířata musí být po celou dobu pod vizuálním dohledem.

9.2 Zvířata musí být dodávána jedno po druhém a je nutné zajistit, aby před dodáním dalšího zvířete bylo předchozí zvíře v bezvědomí nebo mrtvé.

9.3 Zvířata musí zůstat v komoře až do doby, kdy jsou mrtvá.

9.4 Plyn produkováný motorem speciálně uzpůsobeným pro účely usmrcování zvířat může být použit za předpokladu, že osoba odpovědná za usmrcování předtím ověřila, že použitý plyn:

- byl vhodným způsobem chlazen;
- byl dostatečným způsobem filtrován;
- je prost veškerých dráždivých složek či plynů.

Motor se před usmrcováním zvířat každý rok vyzkouší.

9.5 Zvířata nesmějí být do komory umístěna, dokud není dosaženo minimální koncentrace oxidu uhelnatého.

▼ M210. *Omráčení pomocí sníženého atmosférického tlaku*

10.1 V první fázi nesmí rychlost snížení tlaku přesáhnout hodnotu, která odpovídá snížení tlaku ze standardního atmosférického tlaku na hladině moře 760 torrů na 250 torrů, a to na dobu nejméně 50 sekund.

10.2 Ve druhé fázi je třeba dosáhnout minimální hodnoty standardního atmosférického tlaku na hladině moře ve výši 160 torrů během následujících 210 sekund.

10.3 Křivka závislosti tlaku na čase by se měla upravit tak, aby během doby cyklu došlo k nevratnému omrácení všech ptáků.

10.4 Těsnost komory musí být kontrolována a tlakoměry kalibrovány před každým provedením metody, přinejmenším jednou denně.

10.5 Záznamy o absolutním tlaku vakua, době vystavení podmínkám, teplotě a vlhkosti musí být uchovávány po dobu nejméně jednoho roku.

PŘÍLOHA II

USPOŘÁDÁNÍ, KONSTRUKCE A VYBAVENÍ JATEK

(podle článku 14)

1. *Veškerá zařízení pro ustájení*

1.1 Větrací systémy musí být navrženy, vybudovány a udržovány tak, aby bylo neustále zajišťováno řádné zacházení se zvířaty, s přihlédnutím k očekávaným možným povětrnostním podmínkám.

1.2 V případě, že je nezbytná automatická ventilace, musí být pro případ poruchy nachystány výstražná signalizace a okamžitě použitelný náhradní systém.

1.3 Zařízení pro ustájení musí být navržena a vybudována tak, aby se riziko zranění zvířat a výskyt náhlých zvuků omezily na minimum.

1.4 Zařízení pro ustájení musí být navržena a vybudována tak, aby se usnadnilo vyšetřování zvířat. Pro vyšetření zvířat v kteroukoli dobu musí být k dispozici odpovídající pevné nebo přenosné osvětlení.

2. *Zařízení pro ustájení zvířat přepravených jinak než v kontejnerech*

2.1 Kotce, naháněcí uličky a průchody musí být navrženy a vybudovány tak, aby:

- a) se zvířata mohla volně pohybovat v požadovaném směru v souladu se svým běžným chováním a bez rozptýlení;
- b) prasata nebo ovce mohly jít vedle sebe s výjimkou případů, kdy průchody vedou ke znehybňovacímu zařízení.

2.2 Rampy a můstky musí být vybaveny bočním hrazením zabraňujícím pádu zvířete.

2.3 Systém napájení vodou v kotech musí být navržen, vybudován a udržován tak, aby všechna zvířata měla neustále přístup k čisté vodě, aniž by došlo k jejich zranění či k omezení jejich pohybu.

2.4 Pokud se použije čekací kotec, musí mít rovnou podlahu a pevné boční stěny, být umístěn mezi kotci pro ustájení a průchodem vedoucím k místu omráčení a navržen tak, aby nemohlo dojít k uvíznutí nebo pošlapání zvířat.

2.5 Podlaha musí být vybudována a udržována tak, aby se minimalizovalo riziko uklouznutí, pádu nebo zranění nohou zvířat.

2.6 Pokud jatky používají ohrady k ustájení bez přirozeného úkrytu nebo stínu, zajistí se odpovídající ochrana proti nepříznivým povětrnostním podmínkám. Bez takové ochrany se uvedená ustájení nesmějí při nepříznivých povětrnostních podmínkách použít. Pokud nejsou k dispozici přírodní zdroje vody, musí být zajištěno napájení.

3. *Znehybňovací zařízení a vybavení*

3.1 Znehybňovací zařízení a vybavení musí být navržena, vybudována a udržována tak, aby:

- a) optimalizovala použití příslušné metody omráčení nebo usmrcení;
- b) zamezovala zranění nebo pohmoždění zvířat;

▼B

c) minimalizovala zápas a hlasité projevy zvířat při znehybnění;

d) minimalizovala dobu znehybnění.

3.2 Pokud je u skotu použit přístroj s pneumatickým upoutaným projektilem, musí být znehybnovací boxy opatřeny zařízením, které omezí pohyb hlavy zvířete ze strany na stranu a nahoru a dolů.

4. *Elektrická omračovací zařízení (s výjimkou vodních lázní)*

4.1 Elektrická omračovací zařízení musí být vybavena přístrojem, který u každého omračovaného zvířete zobrazuje a zaznamenává údaje o klíčových parametrech elektrického proudu. Tento přístroj musí být umístěn tak, aby na něj pracovníci zřetelně viděli, a musí vysílat jasně rozeznatelné vizuální a zvukové signály v případě, že je doba vystavení elektrickému proudu kratší než požadovaná úroveň. Tyto záznamy se uchovávají nejméně po dobu jednoho roku.

4.2 Automatické elektrické omračovací zařízení spojené s vybavením ke znehybnění musí dodávat konstantní proud.

5. *Zařízení k omračování pomocí vodní lázně*

5.1 Navěšovací linky musí být navrženy a umístěny tak, aby ptáci zavěšení na hácích neměli v cestě žádné překážky a byli co nejméně rozrušováni.

5.2 Navěšovací linky musí být navrženy tak, aby ptáci nebyli na hácích při vědomí zavěšení déle než jednu minutu. Kachny, husy, krůty a krocany však nesmějí být zavěšeni při vědomí déle než dvě minuty.

5.3 K navěšovací lince až k ústí do napařovací vany musí být po celé délce umožněn snadný přístup pro případ, že by z porážecí linky musela být některá zvířata odebrána.

5.4 Velikost a tvar kovových háků musí odpovídat velikosti běháků jatečné drůbeže, aby byl zajištěn elektrický kontakt, aniž by zvířeti byla způsobena bolest.

5.5 Zařízení k omračování pomocí vodní lázně musí být opatřeno elektricky izolovanou vstupní rampou a navrženo a udržováno tak, aby při vstupu voda nepřetékala.

5.6 Vodní lázeň musí být navržena tak, aby úroveň ponoření ptáků mohla být jednoduše upravena.

5.7 Elektrody ponořené ve vodní lázni musí svou délkou odpovídat celé délce vodní lázně. Vodní lázeň musí být navržena a udržována tak, aby háky při průjezdu nad vodou byly neustále v kontaktu s uzemněnou třecí tyčí.

5.8 Od místa zavěšení až do místa ponoření ptáků do vodní lázně musí být vybudován systém pro uklidnění zvířat spočívající v udržování kontaktu s hrudí ptáků.

5.9 K zařízení vodní lázně musí být umožněn přístup, aby bylo možné vykrvit ptáky, kteří byli omráčeni a zůstávají ve vodní lázni v důsledku poruchy nebo zpoždění linky.

5.10 Zařízení k omračování pomocí vodní lázně musí být vybaveno přístrojem, který zobrazuje a zaznamenává podrobné údaje o použitých klíčových parametrech elektrického proudu. Tyto záznamy se uchovávají nejméně po dobu jednoho roku.

▼ B*6. Zařízení k omračování prasat a drůbeže pomocí plynu*

6.1 Plynová omračovací zařízení, včetně dopravníkových pásů, musí být navržena a vybudována tak, aby:

- a) optimalizovala omračení plynem;
- b) zamezovala zranění nebo pohmoždění zvířat;
- c) minimalizovala zápas a hlasité projevy zvířat při znehybnění.

6.2 Plynové omračovací zařízení musí být vybaveno tak, aby neustále měřilo, ukazovalo a zaznamenávalo hodnoty koncentrace plynu a dobu vystavení plynu a vysílalo jasně rozeznatelné vizuální a zvukové signály v případě snížení koncentrace plynu pod požadovanou úroveň. Toto zařízení musí být umístěno tak, aby na ně pracovníci zřetelně viděli. Tyto záznamy se uchovávají nejméně po dobu jednoho roku.

6.3 Plynové omračovací zařízení musí být navrženo tak, aby si zvířata i při využití maximální povolené kapacity mohla lehnout, aniž by si musela lehat na jiná zvířata.

▼ M2*7. Omračování pomocí sníženého atmosférického tlaku*

7.1 Zařízení k omračování pomocí sníženého atmosférického tlaku musí být navrženo a vybudováno tak, aby se v komoře zajistila existence vakua, které umožní postupné snižování tlaku a současně snižování dostupného kyslíku za minimálního tlaku.

7.2 Systém musí být vybaven tak, aby nepřetržitě měřil, zobrazoval a zaznamenával hodnoty absolutního tlaku vakua, dobu vystavení podmínkám, teplotu a vlhkost a aby vysílal jasně rozeznatelné vizuální a zvukové signály v případě, že se tlak odchýlí od požadovaných hodnot. Toto zařízení musí být zřetelně viditelné pracovníkům.

PŘÍLOHA III

PROVOZNÍ PRAVIDLA PRO JATKY

(podle článku 15)

1. *Dovezení zvířat, jejich přemísťování a manipulace s nimi*

1.1 Pracovník pro řádné zacházení se zvířaty nebo osoba přímo odpovědná tomuto pracovníkovi systematicky u každé zásilky zvířat posuzuje po jejich přívozu podmínky zacházení se zvířaty, aby mohl určit priority, a zejména určí zvířata, s nimiž by mělo být zacházeno s ohledem na jejich specifické potřeby, a stanoví vhodná opatření.

1.2 Zvířata musí být co nerychleji po přivezení vyložena a následně bez zbytečného odkladu poražena.

Savci, s výjimkou králíků a zajíců, kteří po přívozu nejsou zavedeni přímo do prostor porážky, musí být ustájeni.

Zvířata, která nebyla poražena do dvanácti hodin po přivezení, musí být nakrmena a následně jim musí být ve vhodných intervalech podáváno přiměřené množství krmiva. V takových případech musí být zvířatům poskytnuto náležité množství podestýlky nebo rovnocenného materiálu, které zvířatům zajistí pohodlí s ohledem na druh a počet dotčených zvířat. Tento materiál musí zaručit účinné odvodnění nebo zajistit odpovídající absorpci moči a výkalů.

1.3 Kontejnery, ve kterých jsou zvířata přepravována, musí být udržovány v dobrém stavu, musí se s nimi manipulovat šetrně, zejména pokud mají perforované nebo pružné dno, a:

- a) nesmějí být shazovány, převraceny ani nechávány spadnout;
- b) pokud je to možné, musí se nakládat a vykládat mechanicky, ve vodorovné poloze.

Zvířata se pokud možno vykládají jednotlivě.

1.4 Pokud jsou kontejnery skládány na sebe, musí být učiněna nezbytná opatření, aby:

- a) se omezilo protékání moči a propadávání výkalů na zvířata umístěná níže;
- b) se zajistila stabilita kontejnerů;
- c) nebylo omezeno větrání.

1.5 Nejdříve musí být poražena neodstavená zvířata, laktující zvířata chovaná na mléko, samice, které porodily během přepravy, nebo zvířata přepravovaná v kontejnerech. Pokud to není možné, je nutné učinit opatření ke zmírnění jejich utrpení, a to zejména tímto způsobem:

- a) zvířata chovaná na mléko jsou dojena v intervalu nejvýše 12 hodin;
- b) v případě samice, která porodila, jsou zajištěny vhodné podmínky pro kojení a řádné zacházení s nově narozeným zvířetem;
- c) zvířata přepravovaná v kontejnerech jsou napájena.

1.6 Savci, s výjimkou králíků a zajíců, kteří nejsou po vykládce přímo přemístěni do prostor porážky, musí mít neustále k dispozici pitnou vodu ze vhodných zařízení.

1.7 Je třeba zajistit plynulý přísun zvířat k omračování a usmrcování, aby se zabránilo tomu, že osoby manipulující se zvířaty je budou přehánět z kotců pro ustájení.

▼B

1.8 Je zakázáno:

- a) zvířata bít nebo kopat;
- b) vykonávat tlak na zvlášť citlivá místa těla, jenž zvířeti působí zbytečnou bolest nebo utrpení;
- c) zvedat nebo vléci zvířata za hlavu, uši, rohy, končetiny, ocas či srst nebo s nimi manipulovat takovým způsobem, jenž jim působí bolest nebo utrpení.

Zákaz vyzvedávat zvířata za končetiny se však neuplatňuje na drůbež, králíky a zajíce;

- d) používat bodce nebo jiné nástroje se špičatými konci;
- e) kroutit, drtit nebo lámat zvířeti ocas, či dotýkat se jeho očí.

1.9 Pokud možno by se neměly používat nástroje využívající elektrický výboj. V každém případě se takové nástroje mohou používat jen u dospělého skotu a prasat v případech, kdy odmítají pohyb, a pouze mají-li zvířata před sebou prostor, kam mohou postoupit. Výboje nesmějí trvat déle než jednu sekundu, musí být vhodným způsobem časově rozloženy a smějí být aplikovány jen na svaly zadních končetin. Výboje se nesmějí použít opakovaně, pokud zvíře nereaguje.

1.10 Zvířata nesmějí být přivázána za rohy, parohy, kroužky v nose ani za svázané končetiny. Pokud je nutné zvířata přivázat, použijí se provazy, vazáky nebo jiné prostředky, které:

- a) jsou dostatečně pevné, aby se nepřetrhly;
- b) umožňují zvířatům si případně lehnout a jíst a pít;
- c) jsou vyrobeny tak, aby bránily uškrcení nebo zranění a aby umožňovaly rychlé odvázení zvířat.

1.11 Zvířata, která nejsou schopna pohybu, nesmějí být vlečena na místo porážky, ale musí být usmrcena tam, kde leží.

2. *Doplňková pravidla pro ustájené savce (s výjimkou králíků a zajíců)*

2.1 Každé zvíře musí mít dostatek prostoru, aby mohlo stát, ležet a, s výjimkou skotu ustájeného jednotlivě, aby se mohlo otočit.

2.2 Zvířata musí být ustájena bezpečně a musí být zajištěno, aby nemohla utéci a aby byla chráněna před predátory.

2.3 U každého kotce musí být viditelně uvedeno datum a čas příjezdu a maximální počet zvířat k ustájení, vyjma u skotu ustájeného jednotlivě.

2.4 Každý den provozu jatek musí být před příjezdem zvířat připraveny a udržovány v pohotovosti pro okamžité použití izolační kotce pro zvířata, která vyžadují zvláštní péči.

2.5 Podmínky a zdravotní stav ustájených zvířat musí pravidelně kontrolovat pracovník pro řádné zacházení se zvířaty nebo osoba k tomu způsobilá.

▼B3. *Vykrvování zvířat*

3.1 Pokud za omráčení, zavěšení, vyzdvižení a vykrvení zvířat odpovídá jedna osoba, musí tento pracovník provést sled všech těchto úkonů u jednoho zvířete předtím, než některý z těchto úkonů začne provádět u dalšího zvířete.

3.2 V případě prostého omráčení nebo porážky podle čl. 4 odst. 4 musí být systematicky naříznuty obě krční tepny nebo cévy, ze kterých tyto tepny vycházejí. Ke stimulaci elektrickým proudem se přistupuje teprve po ověření, že se zvíře nachází v bezvědomí. Další opracování nebo napařování se provádí teprve poté, co bylo ověřeno, že zvíře nevykazuje známky života.

3.3 Ptáci se smějí porážet automatickým naříznutím krku, pouze pokud lze zjistit, zda automatickým naříznutím krku skutečně došlo k naříznutí obou cév. Pokud naříznutí krku nebylo účinné, musí být pták okamžitě poražen.

PŘÍLOHA IV

VZTAH MEZI ČINNOSTMI A POŽADAVKY NA ZKOUŠKU ZPŮSOBILOSTI

(podle článku 21)

Úkony spojené s porážkou uvedené čl. 7 odst. 2	Předměty pro zkoušku způsobilosti
Veškeré úkony uvedené v čl. 7 odst. 2 písm. a) až g)	Chování zvířat, utrpení zvířat, vědomí a citlivost, stres zvířat.
a) manipulace se zvířaty a péče o ně před jejich znehybněním	Praktické aspekty manipulace se zvířaty a jejich znehybnění.
b) znehybnění zvířat pro účely omráčení nebo usmrcení	Znalost pokynů od výrobců pro druhy znehybnovacích zařízení používané k mechanickému znehybnění.
c) omračování zvířat	Praktické aspekty metod omračování a znalost pokynů od výrobců pro používané druhy omračovacích zařízení. Náhradní metody omračování nebo usmrcování. Základní údržba a čištění omračovacích nebo usmrcovacích zařízení.
d) posouzení účinnosti omráčení	Kontrola účinnosti omráčení. Náhradní metody omračování nebo usmrcování.
e) zavěšování nebo zvedání živých zvířat	Praktické aspekty manipulace se zvířaty a jejich znehybnění. Kontrola účinnosti omráčení.
f) vykrvování živých zvířat	Kontrola účinnosti omráčení a nepřítomnost známek života. Náhradní metody omračování nebo usmrcování. Vhodné používání a údržba vykrvovacích nožů.
g) porážení v souladu s čl. 4 odst. 4	Vhodné používání a údržba vykrvovacích nožů. Kontrola nepřítomnosti známek života.
Úkony spojené s usmrcováním uvedené v čl. 7 odst. 3	Předměty pro zkoušku způsobilosti
Usmrcování kožešinových zvířat	Praktické aspekty manipulace se zvířaty a jejich znehybnění. Praktické aspekty technik omračování a znalost pokynů od výrobců pro omračovací zařízení. Náhradní metody omračování nebo usmrcování. Kontrola účinnosti omráčení a potvrzení smrti. Základní údržba a čištění omračovacích nebo usmrcovacích zařízení.